

Vlaams
Parlement

stuk **969** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 16 februari 2011 (2010-2011)

Voorstel van resolutie

van de heer Marino Keulen
en de dames Marleen Vanderpoorten en Irina De Knop

betreffende het vergroten
van de verantwoordelijkheid van ouders
voor de succesvolle schoolloopbaan
van hun leerplichtige kinderen

TOELICHTING

De kansen van leerlingen op een succesvolle loopbaan hangen in belangrijke mate af van de betrokkenheid van hun ouders, de persoon die het ouderlijk gezag uitoefent of de persoon die de leerling in rechte of in feite onder zijn bewaring heeft. De ouders zijn verantwoordelijk voor de schoolkeuze en de inschrijving in een school. Zij zijn verantwoordelijk voor de regelmatige aanwezigheid op school, in overeenstemming met de leerplicht. Ook een goed toezicht door de ouders en een goed contact tussen de ouders en de school, verhogen de kansen op een succesvolle schoolloopbaan van leerlingen. Indien de thuistaal niet het Nederlands is, hebben de ouders een verantwoordelijkheid om de leerlingen kansen te geven om ook buiten de school Nederlands te praten.

De verplichte inschrijving en de verplichting om regelmatig aanwezig te zijn op school, zijn geregeld in de wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht. De verantwoordelijkheid van de ouders is in de genoemde wet duidelijk vastgelegd. In de wet en in de uitvoering ervan zijn procedures vastgelegd om die verantwoordelijkheid te controleren, erop toe te zien en eventueel te sanctioneren. Daarbij is voorzien in de betrokkenheid van de school, de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB), de lokale politie en het parket. Met andere woorden, de verantwoordelijkheid van de ouders inzake de inschrijving en de regelmatige aanwezigheid op school zijn duidelijk bepaald en die verantwoordelijkheid wordt, indien nodig, door de regelgeving afgedwongen.

Wat betreft het goed volgen door de ouders en de goede contacten tussen school en ouders kan gewezen worden op het decreet van 20 maart 2009 betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen de school en de ouders in het basis- en secundair onderwijs (BS 9 april 2009). De engagementsverklaring is van kracht vanaf schooljaar 2010-2011.

De engagementsverklaring is opgevat als een geheel van wederzijdse afspraken tussen de school en de ouders, waarbij de school duidelijk maakt welke inspanningen en initiatieven ze neemt om de dialoog met ouders vlot te laten verlopen enerzijds, en waarbij ouders zich engageren tot betrokkenheid anderzijds. De wederzijdse inspanning, de wisselwerking tussen school en ouders is in de filosofie van de engagementsverklaring een zeer belangrijk element. De doelstelling van de engagementsverklaring is ouderbetrokkenheid bij het schoolgebeuren te vergroten, zodat de leerkansen van de kinderen vergroot worden.

De engagementsverklaring is geen afzonderlijk document maar wordt geïntegreerd in het schoolreglement, dat bij elke inschrijving ter ondertekening aan de ouders voorgelegd moet worden. Aan de thema's die nu reeds verplicht in het schoolreglement opgenomen zijn, wordt voortaan dus de engagementsverklaring toegevoegd.

Het gaat daarbij om vier thema's:

1. Engagement in verband met het oudercontact

School en ouders maken via de engagementsverklaring duidelijke afspraken omtrent het oudercontact. Daaronder kunnen basisafspraken komen, zoals hoeveel keer per jaar er oudercontact wordt georganiseerd, op welke tijdstippen en waar. Zo licht de school toe hoe ze daarover informeert, welk beleid ze heeft om het oudercontact te regelen met ouders die, om welke reden ook, niet bereikbaar zijn op de klassieke contactmomenten met ouders. Ook kan toegelicht worden welke maatregelen de school treft om bepaalde doelgroepen van ouders te bereiken. Die afspraken kunnen afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden verschillen; ze kunnen initiatieven omvatten waarin de school samenwerkt met externe partners. Ouders engageren zich bijvoorbeeld om een minimaal aantal keren aanwezig te zijn op oudercontacten of contact te hebben met leerkrachten op een andere manier (afspraken op andere momenten, huisbezoeken en dergelijke).

2. Engagement inzake voldoende aanwezigheid

School en ouders maken via de engagementsverklaring duidelijke afspraken omtrent de voldoende mate van aanwezigheid van de leerlingen. Zo kan de school haar spijbelbeleid toelichten, haar beleid inzake het ‘op tijd komen’. Niet alleen voor leerplichtige leerlingen maar ook voor kleuters is een voldoende mate van aanwezigheid op school essentieel voor een succesvolle schoolcarrière. Ouders engageren zich bijvoorbeeld om hun kinderen ’s ochtends en ’s middags op tijd naar school te brengen, hun kinderen zowel in het kleuteronderwijs als in het lager onderwijs regelmatig naar school te laten gaan, de school te steunen in de aanpak van het spijbelen. Er kan ook het best vermeld worden welke link er is tussen aanwezigheid en de schooltoelage.

3. Engagement in verband met deelnemen aan alle vormen van individuele begeleiding

Het betreft hier alle afspraken over het aanbod van de school om leerlingen met specifieke behoeften individueel te begeleiden: het begeleidingsaanbod van het CLB maar ook alle andere begeleidingsvormen. Ouders moeten ingelicht worden over het beleid van de school bij leermoeilijkheden of andere situaties die aanleiding kunnen geven tot begeleidingsmaatregelen. Ouders zelf moeten zich engageren om positief mee te werken aan het begeleidingsaanbod van de school.

4. Een positief engagement ten opzichte van de onderwijstaal van de school

Dit engagement houdt in dat de ouders hun kind aanmoedigen om Nederlands te leren. Leerlingen die anderstalig zijn, hebben er baat bij om ook buiten de school in contact te komen met de Nederlandse taal. Zeker in Brussel is er een sterke aanwezigheid van niet-Nederlandstalige kinderen en is de omgevingstaal van deze kinderen vaak niet het Nederlands. De school kan aangeven welk aanbod op het vlak van vrijetijdsbesteding bestaat, en waarbij de leerlingen met de Nederlandse taal in contact kunnen komen. Het gaat niet alleen om activiteiten die de school zelf organiseert buiten schooltijd, maar ook over het aanbod van andere organisaties, dat de school geschikt vindt. Het kan gaan om initiatieven van lokale besturen, van verenigingen die actief zijn op het vlak van cultuur, sport of jeugdwerking, of om zaken die men thuis met de kinderen kan doen: boeken, films, cd's, computertoepassingen, televisie enzovoort.

De engagementsverklaring wordt door elk schoolbestuur voor de eigen school geconcretiseerd. De scholengemeenschap heeft evenwel de mogelijkheid (niet de verplichting) om die verder vorm te geven voor de scholen binnen de scholengemeenschap. De engagementsverklaring is een onderdeel van het schoolreglement, en is daarom ook verplicht het voorwerp van overleg in de schoolraad.

Het engagement met betrekking tot de onderwijstaal volgt een ander traject. Dat engagement kan enkel uitgebreid worden mits daarover in het bevoegde lokaal overlegplatform (LOP) een akkoord is bereikt. Zo gelden dezelfde afspraken in alle scholen van die stad of regio.

Het is aan elk schoolbestuur om de engagementsverklaring voor de eigen school te concretiseren. Belangrijk is dat steeds de wederzijdsheid aan bod komt: wat biedt de school aan de ouders en waartoe engageren de ouders zich?

De invoering van de engagementsverklaring is een belangrijke stap vooruit in het vergroten en controleren van de betrokkenheid van ouders bij de schoolloopbaan van hun leerplichtige kinderen. De engagementsverklaring is in die zin maar optimaal zinvol wanneer het wederzijdse karakter ervan goed uitgewerkt wordt. De engagementsverklaring beschrijft het aanbod van de school, maar moet ook duidelijk de verantwoordelijkheid van de ouders omschrijven.

Meteen kan ook de vinger gelegd worden op de zwakke plek van de engagementsverklaring. In tegenstelling tot de verantwoordelijkheid van de ouders inzake inschrijving en de regelmatige aanwezigheid op school, blijft de verantwoordelijkheid van de ouders in de engagementsverklaring vrijblijvend. De engagementen van de ouders in de engagementsverklaring zijn immers niet juridisch afdwingbaar en er zijn geen procedures vastgelegd om de verantwoordelijkheid van de ouders te controleren, noch zijn er sancties om die verantwoordelijkheid af te dwingen. Bij niet-naleving kan de school de ouders of de meerderjarige leerling erover aanspreken, maar ook niet meer dan dat. De engagementsverklaring heeft niet de juridische waarde van een verbintenis of een contract en is (juridisch) niet afdwingbaar.

Gezien het belang van de ouderbetrokkenheid voor de leerkansen van leerlingen, moet de engagementsverklaring versterkt worden op het punt van de afdwingbaarheid van de engagementen van de ouders.

Het kan daarbij echter niet de bedoeling zijn om een enorme administratieve rompslomp te creëren door bijvoorbeeld een logboek bij te houden van de aan- of afwezigheid van ouders op oudercontacten of andere voorlichtingsmomenten die door de school georganiseerd worden. Nog veel minder kan het de bedoeling zijn alle ouders die eens afwezig zijn op een oudercontact, met de vinger te wijzen. Vooreerst kunnen we vaststellen dat in Vlaanderen het verantwoordelijkheidsgevoel van ouders voor hun schoolgaande kinderen doorgaans bijzonder groot is. Het belang van opleiding en onderwijs voor de verdere kansen in het leven wordt meestal hoog ingeschat, en de meeste ouders volgen dagelijks de vorderingen en de schoolresultaten van hun kinderen. Vervolgens moet ook opgemerkt worden dat uiteraard niet elke afwezigheid van ouders op contactmomenten van de school een negatief effect heeft op de schoolloopbaan van schoolgaande kinderen. Dat zal slechts het geval zijn op bepaalde crisismomenten of bij leerlingen die met een ernstig probleem op school geconfronteerd worden.

Het vergroten van de afdwingbaarheid van de engagementsverklaring moet daarom beperkt worden tot de leerlingen en de situaties waar zich reeds een ernstig probleem voordoet, en waarbij de mogelijke afzijdigheid van de ouders de kansen van het kind verder zou ondermijnen. Dat is met name het geval zodra voor een bepaalde leerling door de school en het CLB beslist wordt over te gaan tot individuele begeleiding van de leerling door het CLB. De beslissing tot individuele begeleiding is de indicatie dat zich een mogelijk ernstig probleem voordoet. Het is vanaf dat moment dat de betrokkenheid van de ouders méér zou moeten zijn dan een vrijblijvend engagement. In het belang van de leerling moet het engagement van de ouders in die gevallen een grotere afdwingbaarheid krijgen, met een mogelijke sanctionering voor ouders die ook na aansporing in gebreke blijven. Daarom stellen we voor dat er een aanvullende engagementsverklaring wordt gemaakt, bij het opstarten van de individuele begeleiding. De engagementen van de ouders in de aanvullende verklaring moeten controleerbaar en sanctioneerbaar zijn.

In overleg met de betrokken actoren moet op korte termijn een procedure ontwikkeld worden om de verplichte betrokkenheid van ouders, in het geval van individuele begeleiding door het CLB, te controleren, erop toe te zien en eventueel als ultieme remedie te sanctioneren. Het spreekt voor zich dat de sancties die er moeten komen, in geen geval het leerrecht van het kind of zijn kansen op een succesvolle loopbaan mogen schaden. De klassieke sancties die de school zelf kan nemen, zoals een schorsing of uitsluiting, zijn voor die gevallen uitgesloten. Veeleer moet gezocht worden naar een procedure om ouders zo effectief mogelijk aan te sporen hun verantwoordelijkheid op te nemen, en hen eventueel te sanctioneren zonder dat dat het leerrecht van het kind treft.

Het mechanisme met betrekking tot de sanctionering van de ouderlijke plicht inzake inschrijving en regelmatige aanwezigheid op school dat opgenomen is in de wet van 29

juni 1983 betreffende de leerplicht, kan daarbij eventueel een model zijn. Met name de betrokkenheid van de school, het CLB en de lokale politie lijkt essentieel te zijn. Voor het geval ook de interventie van de lokale politie niet zou volstaan, zal er in een sanctie voorzien moeten worden, hetzij via het strafrecht, hetzij via administratieve sancties die door de Vlaamse Gemeenschap kunnen opgelegd worden. Voor een model van het laatste kunnen we bijvoorbeeld verwijzen naar het sanctioneringsmodel in het Inburgeringsdecreet. In dat model worden de vaststellingen van inbreuken op de inburgeringsplicht geregistreerd door de onthaalbureaus. Indien verplichte inburgeraars in gebreke blijven, worden zij eerst via alle middelen aangespoord om alsnog te voldoen aan de verplichtingen die het decreet hun oplegt. Slechts indien die interventies falen, bezorgt het onthaalbureau het dossier aan de Vlaamse Gemeenschap, die kan overgaan tot het opleggen van een administratieve boete. Het spreekt voor zich dat een dergelijke sanctionering slechts de ultieme stap kan zijn, en dat de hele procedure er in eerste instantie op gericht moet zijn dat de ouders alsnog hun betrokkenheid tonen. De concrete uitwerking van de procedure van aansporing en sanctionering moet aan de praktijk getoetst worden en kan slechts tot stand komen in overleg met de betrokken actoren.

Marino KEULEN

Marleen VANDERPOORTEN

Irina DE KNOP

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- vaststellende dat:
 - 1° de verantwoordelijkheid van de ouders ten aanzien van hun leerplichtige kinderen, wat betreft de inschrijving en de regelmatige aanwezigheid op school, met inbegrip van controle en sanctionering, geregeld wordt in de wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht;
 - 2° met de invoering van de engagementsverklaring als wederzijdse overeenkomst tussen de school en de ouders een belangrijke stap vooruit is gezet in het toezien op en het aanmoedigen van de algemene betrokkenheid van ouders bij de schoolloopbaan van hun kinderen;
- overwegende dat:
 - 1° de kansen van leerlingen op een succesvolle schoolloopbaan in belangrijke mate afhangen van de betrokkenheid van hun ouders; dat die verantwoordelijkheid van dermate groot belang is, dat zij niet louter vrijblijvend kan zijn;
 - 2° de engagementsverklaring tussen school en ouders vooralsnog een vrijblijvend instrument is, waarbij de ouderbetrokkenheid weliswaar gestimuleerd wordt, maar niet kan gesanctioneerd worden;
 - 3° de ouderbetrokkenheid in het bijzonder wenselijk is vanaf het moment dat een leerling individueel door het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) begeleid wordt;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° op korte termijn een evaluatie voor te leggen van de invoering van de engagementsverklaring in ons onderwijs;
 - 2° in de regelgeving vast te leggen dat een addendum aan de engagementsverklaring wordt toegevoegd bij de start van de individuele begeleiding van een leerling door het CLB;
 - 3° in overleg met het onderwijsveld de elementen van ouderbetrokkenheid vast te leggen die verplicht in de aanvullende engagementsverklaring opgenomen zouden moeten worden om de leerkansen van de leerlingen optimaal te vergroten;
 - 4° na overleg met het onderwijsveld en andere betrokken actoren, de verplichte onderdelen van de aanvullende engagementsverklaring door middel van een wetgevend initiatief juridisch bindend en sanctioneerbaar te maken.

Marino KEULEN

Marleen VANDERPOORTEN

Irina DE KNOP